

WEEKENDER+

ฐาน

ปีที่ 33 [12] ฉบับที่ 2,891 (603) วันที่ 27 - 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556

INSIDE

VIP FOCUS

HEALTH&WELLNESS

HOT BRAND

LIFE&WORK

TAKE A TRIP

เยือนบ้านเดิมน้อมรำลึก สมเด็จพระย่า แม่แห่ง ๒ รัชกาล

“อ

นที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2443” วันพระราชสมภพของ “พลเอกหญิง พลเรือเอกหญิง พลอากาศเอกหญิง พลตำรวจเอกหญิง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พระนามเดิม : สักวาญ์ ตะละกัญ” พระชายาในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และทรงเป็นพระราชชนนีในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ กับอีก 2 พระมหากษัตริย์ของไทยคือ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์รัชกาลปัจจุบัน

คนรุ่นหลังคงอาจจะลืมเลือนท่านไปแล้ว Weekender plus เลยอดยากจะย้อนเรื่องราวขณะทรงพระเยาว์ ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเป็นบุตรคนที่ 3 ในพระชนกษุและพระชนนีคำ มีพระภคินี และพระเชษฐา 2 คนซึ่งได้ถึงแก่กรรมตั้งแต่เยาว์วัย คงเหลือแต่พระอนุชาอ่อนกว่าพระองค์ 2 ปี คือ คุณถนอมยา พระชนกษุ มีอาชีพเป็นช่างทอง มีนิวาสสถานอยู่ใกล้วัดดอนงคาราม ผังธนบุรี ส่วนพระชนนีคำ เป็นสตรีที่รู้หนังสือซึ่งหาได้ยากในสมัยนั้นจึงได้นำความรู้ที่มาสอนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ด้วยพระอุปนิสัยที่ชอบการเรียนรู้ และการอ่านหนังสือตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ พระองค์จึงทรงเป็นผู้ที่มีไหวพริบ และเฉลียวฉลาด ผู้ที่รู้จักหรือเคยทำงานถวายในโครงการต่างๆที่ทรงริเริ่มไว้ นั้น ต่างกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่าทรงเป็นคนตรง เข้มแข็ง เฉลียวฉลาด มีจิตใจกว้างขวางเปี่ยมด้วยมนุษยธรรม โปรดการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายและชื่นชมความงามของธรรมชาติ โปรดการทำงานและใช้เวลาให้มีค่า ผลงานศิลปะของพระองค์เช่นงานปักผ้า งานปั้น และงานเขียนเครื่องกระเบื้อง นอกจากนั้นยังทรงใฝ่พระราชหฤทัยในการศึกษาวิชาการนานาสาขา

ที่สำคัญยิ่งคือทรงพระปรีชาสามารถในการประยุกต์ใช้ข้อมูลความรู้เหล่านี้ได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทรงงานเพื่อคนด้อยโอกาส เช่น โครงการพัฒนาตอยตุง การตั้ง

วริฏา
ณ ระนอง
ยามว่างที่ต้องทุ่มเวลาให้ลูก

>30

WEEKENDER

511

ปีที่ 33 (12) ฉบับที่ 2,891 (603) วันที่ 27 - 30 ตุลาคม พ.ศ. 2556

INSIDE

VIP FOCUS

HEALTH&WELLNESS

HOT BRAND

LIFE&WORK

TAKE

เยือนบ้านเดิมน้อมรำลึก สมเด็จพระย่า แม่แห่ง ๒ รัชกาล

“อ

ันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ. 2443” วันพระราชสมภพของ “พลเอกหญิง พลเรือเอกหญิง พลอากาศเอกหญิง พลตำรวจเอกหญิง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พระนามเดิม : สິงวาลย์ ตะละภัฏ” พระชายาในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และทรงเป็นพระราชชนนีในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ กับอีก 2 พระมหากษัตริย์ของไทยคือ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์รัชกาลปัจจุบัน

คนรุ่นหลังคงอาจจะลืมเลือนท่านไปแล้ว Weekender plus เลยอดอยากย้อนเรื่องราวของพระเยาว์ ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเป็นบุตรคนที่ 3 ในพระชนกและพระชนนีคำ มีพระภคินี และพระเชษฐา 2 คนซึ่งได้ถึงแก่กรรมตั้งแต่เยาว์วัย คงเหลือแต่พระอนุชาอ่อนกว่าพระองค์ 2 ปี คือ คุณธมยา พระชนกขุ มีอาชีพเป็นช่างทอง มีนิवासสถานอยู่ใกล้วัดดอนงคาราม ผังธนบุรี ส่วนพระชนนีคำ เป็นสตรีที่รู้หนังสือซึ่งหาได้ยากในสมัยนั้นจึงได้นำความรู้มาสอนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ด้วยพระอุปนิสัยที่ชอบการเรียนรู้ และการอ่านหนังสือตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ พระองค์จึงทรงเป็นผู้ที่มีไหวพริบ และเฉลียวฉลาด ผู้ที่รู้จักหรือเคยทำงานถวายในโครงการต่างๆที่ทรงริเริ่มไว้นั้น ต่างกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่าทรงเป็นคนตรง เข้มแข็ง เฉลียวฉลาด มีจิตใจกว้างขวางเปี่ยมด้วยมนุษยธรรม โปรดการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายและชื่นชมความงามของธรรมชาติ โปรดการทำงานและใช้เวลาให้มีค่า ผลงานศิลปะของพระองค์เช่นงานปักผ้า งานปั้น และงานเขียนเครื่องกระเบื้อง นอกจากนั้นยังทรงใฝ่พระราชหฤทัยในการศึกษาวิชาการนานาสาขา

ที่สำคัญยิ่งคือทรงพระปรีชาสามารถในการประยุกต์ใช้ข้อมูลความรู้เหล่านี้ได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทรงงานเพื่อคนด้อยโอกาส เช่น โครงการพัฒนาตอยตุง การตั้งโครงการหน่วยแพทย์พอ.สว. จัดตั้งศูนย์บำบัด และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ที่บ้านผาหมี จังหวัดเชียงราย และโครงการอีกมากมายจากพระราชอุตสาหะ และโครงการที่ยังมีได้นำเสนอที่เป็นโครงการช่วยเหลือประชาชนทั้งสิ้น ทำให้ยอดดอยที่เคยหัวโล้นด้วยการถางป่า ทำให้เลื่อนลอยปลูกฝิ่น จึงได้กลับกลายมาเป็นดอยที่เต็มไปด้วยป่าไม้ตามเดิม ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงได้รับขนานนามว่า “สมเด็จพระย่า” จากชาวไทยบนพื้นที่ราบ หรือ “แม่ฟ้าหลวง” จากชาวไทยภูเขา

เมื่อย้อนกลับมาถึงเรื่องราวหลัง ช่วงที่พระชนกขุได้ถึงแก่กรรมตั้งแต่พระองค์มีพระชนมายุ 3 พรรษา และพระชนนีคำถึงแก่กรรมเมื่อพระองค์มีพระชนมายุเพียง 9 พรรษา หลังจากนั้นพระองค์ทรงอยู่ในความอุปการะของป้าช้อย พี่สาวของพระชนนีคำ ซึ่งมีอาชีพรับจ้างม้วนบุหรี และทำขนมขาย วันหนึ่งญาติของครอบครัวพระชนกขุมาแนะนำพระชนนีคำ ให้นำสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีไปฝาก คุณจันทร์ แสงชูโต ซึ่งเป็นญาติและพระพี่เลี้ยงในสมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร พระเชษฐภคินีในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า เพื่อถวายตัวเป็นข้าหลวง ในขณะนั้นมีพระชนมายุเพียง 7-8 พรรษา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิฯ คณะที่สำรวจได้ทำการสำรวจบริเวณดังกล่าว พบว่าตอนกลางของพื้นที่พัฒนารัตนาธิเบศร (แพ บุนนาค) อธิปไตยกรมพระคลังสินตีกแถวบนไม้ขนาดใหญ่ 2 ชั้น จำนวน 2 หลังตั้งขนานกัน ลักษณะรอบตึกแถวบริเวณเรือนวิวารชั้นเดียวทางด้านขวาและด้านหลังชั้น ลักษณะที่ล้อมรอบนี้ประยุกต์จากสถาปัตยกรรมแบบจีน อาจสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาพิชัยญาติ (ทัต บุนนาค) ปิตาเจ้าพระชุมชุนยานนี้

มรดกยา แห่ง ๒ รัชกาล

พ.ศ. 2443” วันพระราชสมภพของ “พลเอกหญิง พลเรือเอกหญิง พลตำรวจเอกหญิง สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ ราชินี” พระชายาในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดช ชชนก และทรงเป็นพระราชชนนีในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ กับอีก 2 พระมหากษัตริย์ของไทยคือ พระบาทสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

อ่านไปแล้ว Weekender plus เลยอดยากจะย้อนเรื่องราวขณะทรงพระมาราชชนนี ทรงเป็นบุตรคนที่ 3 ในพระชนกและพระชนนีคำ มีถึงแก่กรรมตั้งแต่เยาว์วัย คงเหลือแต่พระอนุชาอ่อนกว่าพระองค์ชีพเป็นช่างทอง มีนิวาสสถานอยู่ใกล้วัดอนงค์าราม ผังธนบุรี ส่วนได้ยากในสมัยนั้นจึงได้นำความรู้มาสอนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ความรู้ และการอ่านหนังสือตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ พระองค์จึงทรงเป็นผู้หาหรือเคยทำงานถวายในโครงการต่างๆที่ทรงริเริ่มไว้นั้น ต่างกล่าวชื่นชมถึง เจริญฉลาด มีจิตใจกว้างขวางเปี่ยมด้วยมนุษยธรรม โปรดความงามของธรรมชาติ โปรดการทำงานและใช้เวลาให้มีค่า ผลงานในวัน และงานเขียนเครื่องกระเบื้อง นอกจากนั้นยังทรงใฝ่พระราช

การมรดกในการประยุกต์ใช้ข้อมูลความรู้เหล่านี้ได้อย่างสอดคล้องงานเพื่อคนด้อยโอกาส เช่น โครงการพัฒนาตอยดุง การตั้งศูนย์บำบัด และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ที่บ้านผาหมี จังหวัดพะเยา และโครงการที่ยังมีได้นำเสนอที่เป็นโครงการค้อยที่เคียวหัวโล้นด้วยการถางป่า ทำให้โล้นลอยปลุกผืน จึงได้กลับมามีเดิม ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงได้รับขนานนามว่า “สมเด็จพระราชินี” จากชาวไทยภูเขา

หลังจาก ช่วงที่พระชนกได้ถึงแก่กรรมตั้งแต่พระองค์มีพระชนมายุ 3 ไร่พระองค์มีพระชนมายุเพียง 9 พรรษา หลังจากนั้นพระองค์ทรงอยู่เฝ้าพระชนนีคำ ซึ่งมีอาชีพรับจ้างมัดมวนบุหรื และทำขนมขาย วันหนึ่งนำพระชนนีคำ ให้นำสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีไปฝากพระพี่เลี้ยงในสมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันปีหลวง ในขณะนั้นมีพระชนมายุเพียง 7-8 พรรษา

นารี ได้ไม่นาน พระองค์ก็ได้ถูกส่งไปศึกษาที่โรงเรียนสตรีวิทยา โดยประทับอยู่บ้านเรียนเพื่อประชาชนสามัญแห่งแรก พระองค์ทรงถูกเข็มเย็บผ้าตำฝ่าพระหัตถ์ ต้อง (ขาด วีระไวทยะ)

นครินทราบรมราชชนนีทรงตัดสินพระทัยเข้าโรงเรียนแพทย์ผดุงครรภ์ และหญิงกษัตริย์ดำรงแพทย์กุล หลังจากสำเร็จการศึกษา ทรงได้รับการคัดเลือกให้ไปทรงเฝ้ามหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา พร้อมกับนางสาวอุบล ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา

นตรี ที่จะต้องมีนามสกุลในหนังสือเดินทาง ขณะนั้นยังไม่มีนามสกุล จึงจำเป็นต้องมีการบรมราชชนนีจึงได้ใช้นามสกุลของข้าราชการที่มีนามสกุลคนหนึ่งคือ ชุนสงขลามเด็จเจ้าฟ้าฯ กรมขุนสงขลานครินทร์ จึงมีพระนามในหนังสือเดินทางว่า นางสาวระอนุชา เมื่อเจริญวัยแล้ว ได้ไปขอจดทะเบียนที่อำเภอไชนามสกุล “ชูกระมล” ถึงชนนีไม่เคยใช้นามสกุลชูกระมล ก็อยากจะทำว่าทรงเกิดมาในสกุลนี้ ยัยของพระองค์ แต่สิ่งที่เกริ่นไว้ในช่วงแรกคือความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายในช่วงวัยเยาว์

เรเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” ตั้งอยู่ละแวกวัดอนงค์าราม เขตเตาภิรมในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ที่จะให้อนุรักษ์อาคารเก่าที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเคยประทับ จึงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ดิ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และพัฒนาพื้นที่เป็นสวนสาธารณะระดับนานาชาติ ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ก็ได้พร้อมใจมอบแก่ล่ายถวาย ที่ดินจำนวน 4 ไร่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิชัยพัฒนาเป็นเจ้าของที่ดินคณะที่สำรวจได้ทำการสำรวจบริเวณดังกล่าว พบว่าตอนกลางของพื้นที่เป็นที่ตั้งบ้านของเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษาธิบดี (แพ บุนนาค) อธิบดีกรมพระคลังสินค้า ในรัชกาลที่ 5 เป็นอาคารตึกแถวบนไม้ขนาดใหญ่ 2 ชั้น จำนวน 2 หลังตั้งขนานกัน ลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยรัชกาลที่ 5 ล้อมรอบตึกแถวบริเวณเรือนบริวารชั้นเดียวทางด้านขวาและด้านหลังของตึกใหญ่ ส่วนด้านซ้ายเป็นตึก 2 ชั้น ลักษณะที่ล้อมรอบนี้ประยุกต์จากสถาปัตยกรรมแบบจีน อาจเก่าแก่ถึงสมัยรัชกาลที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงสมเด็จพระเจ้าบรมมหาพิชัยญาติ (ทัต บุนนาค) บิดาเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์ (แพ) เป็นผู้ปกครองชุมชนย่านนี้

ปัจจุบันภายในอุทยานจะมีสถานที่ให้ชม อาทิ “อาคารพิพิธภัณฑ์หลังที่ 1” จัดแสดงเกี่ยวกับพระราชประวัติของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประมวลเหตุการณ์ในการพระราชพิธีพระบรมศพ พระตำหนัก วัง ตลอดจนที่ประทับครั้งทรงพระเยาว์ และประวัติชุมชนย่านวัดอนงค์ารามชุมชนประวัติศาสตร์ที่ผู้คนหลายเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งไทย จีน อิสลาม และลาวอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

“อาคารพิพิธภัณฑ์หลังที่ 2” จัดแสดงเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจพระราชจริยวัตรและงานฝีมือหัตถ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี “บ้านจำลอง” ภายในสวนส่วนใหญ่ใน โปรดเกล้าฯ ให้จำลอง “บ้านเดิม” ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ครั้งเคยประทับที่ชุมชนแห่งนี้ ตกแต่งภายในตามหนังสือ “แม่เล่าให้ฟัง” พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

“ศูนย์ศิลปกรรม (แพ บุนนาค)” เป็นอาคารโบราณที่ปรับปรุงขึ้นมาใหม่จากอาคารซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น และได้ตั้งชื่ออาคารตามชื่อของท่านเจ้าของเดิมคือ เจ้าพระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษาธิบดี (แพ บุนนาค) อธิบดีกรมพระคลังสินค้าในสมัยรัชกาลที่ 5 “แผ่นหินแกะสลัก” ขนาดใหญ่แสดงพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ภาพสลักแผ่นหินทรายทางด้านใต้แสดงพระราชกรณียกิจสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในท้องถิ่นทุรกันดาร และด้านเหนือแสดงกระบวนแห่ไหว้สาแม่ฟ้าหลวงของชาวล้านนา

“บ่อน้ำโบราณ” เป็นบ่อน้ำที่มีมาพร้อมกับบ้านเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษาธิบดี (แพ บุนนาค) เป็นบ่อน้ำสำหรับใช้อุปโภคโดยการโพงน้ำคือ ใช้ถึงน้ำจืดน้ำและจุดขึ้นโดยสาวเชือกที่ผูกติดกับถังน้ำ “ศาลาแปดเหลี่ยม” สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองโนวโรกาสครบ 8 รอบ วันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี แต่ได้ทวนสวรรคตก่อนสร้างเสร็จ

ภายในอุทยานยังคงสภาพความร่มรื่นไว้อย่างดี จึงเป็นสถานที่ประวัติศาสตร์อีกแห่งหนึ่งที่ได้รับความรู้ การรำลึกถึงสมเด็จพระย่า กลับไปด้วยความปิติและสบายใจเมื่อได้มาเยือน...

บมจ. ขชนน

ด้วยพระอุปนิสัยที่ชอบการเรียนรู้ และการอ่านหนังสือตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ พระองค์จึงทรงเป็นผู้ที่มีไหวพริบ และเฉลียวฉลาด ผู้ที่รู้จักหรือเคยทำงานถวายในโครงการต่างๆที่ทรงริเริ่มไว้นั้น ต่างกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่าทรงเป็นคนตรง เข้มแข็ง เฉลียวฉลาด มีจิตใจกว้างขวางเปี่ยมด้วยมนุษยธรรม โปรดการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายและชื่นชมความงามของธรรมชาติ โปรดการทำงานและใช้เวลาให้มีค่า ผลงานศิลปะของพระองค์เช่นงานปักผ้า งานปั้น และงานเขียนเครื่องกระเบื้อง นอกจากนั้นยังทรงใฝ่พระราชหฤทัยในการศึกษาวิชาการนานาสาขา

ที่สำคัญยิ่งคือทรงพระปรีชาสามารถในการประยุกต์ใช้ข้อมูลความรู้เหล่านี้ได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทรงงานเพื่อคนด้อยโอกาส เช่น โครงการพัฒนาตอยตุง การตั้งโครงการหน่วยแพทย์พอ.สว. จัดตั้งศูนย์บำบัด และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ที่บ้านผาหมี่ จังหวัดเชียงราย และโครงการอีกมากมายจากพระราชอุตสาหะ และโครงการที่ยังมิได้นำเสนอที่เป็นโครงการช่วยเหลือประชาชนทั้งสิ้น ทำให้ยอดดอยที่เคยหัวโล้นด้วยการถางป่า ทำไร่เลื่อนลอยปลูกฝิ่น จึงได้กลับกลายมาเป็นดอยที่เต็มไปด้วยป่าไม้ตามเดิม ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงได้รับขนานนามว่า “สมเด็จพระยา” จากชาวไทยบนพื้นที่ราบ หรือ “แม่ฟ้าหลวง” จากชาวไทยภูเขา

เมื่อย้อนกลับมาถึงเรื่องราวหลัง ช่วงที่พระชนกษุได้ถึงแก่กรรมตั้งแต่พระองค์มีพระชนมายุ 3 พรรษา และพระชนนีคำถึงแก่กรรมเมื่อพระองค์มีพระชนมายุเพียง 9 พรรษา หลังจากนั้นพระองค์ทรงอยู่ในความอุปการะของป้าช่วย พี่สาวของพระชนนีคำ ซึ่งมีอาชีพรับจ้างม้วนบุหรี และทำขนมขาย วันหนึ่งญาติของครอบครัวพระชนกษุมาแนะนำพระชนนีคำ ให้นำสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีไปฝาก **คุณจันทร์ แสงชูโต** ซึ่งเป็นญาติและพระพี่เลี้ยงในสมเด็จพระราชปิตุจฉา เจ้าฟ้าวไลยอลงกรณ์ กรมหลวงเพชรบุรีราชสิรินธร พระเชษฐภคินีในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และพระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า เพื่อถวายตัวเป็นข้าหลวง ในขณะนั้นมีพระชนมายุเพียง 7-8 พรรษา

ชีวิตพระองค์เข้าศึกษาที่โรงเรียนศึกษานารี ได้ไม่นาน พระองค์ก็ได้ถูกส่งไปศึกษาที่โรงเรียนสตรีวิทยา โดยประทับอยู่บ้านคุณหวน หงสกุล วัดมหารธรรมาราม โรงเรียนเพื่อประชาชนสามัญแห่งแรก พระองค์ทรงถูกเข็มเย็บผ้าตำฝ่าพระหัตถ์ ต้องเข้ารับผ่าตัดกับพระยาดำรงแพทยาคณ (ฮวด วีระไวทยะ)

เมื่อ พ.ศ. 2456 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงตัดสินพระทัยเข้าโรงเรียนแพทย์ผดุงครรภ์ และหญิงพยาบาลแห่งศิริราช ตามคำชักชวนจากพระยาดำรงแพทยกุล หลังจากสำเร็จการศึกษา ทรงได้รับการคัดเลือกให้ไปทรงศึกษาวิชาพยาบาลต่อที่โรงเรียนแพทย์มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา พร้อมกับนางสาวอุบล ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา และ**สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมขุนสงขลานครินทร์**

เมื่อไปเรียนต่างประเทศจำเป็นต้องมีนามสกุลในหนังสือเดินทาง ขณะนั้นยังไม่มีนามสกุล จึงจำเป็นต้องมีการหานามสกุลให้ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีจึงได้ใช้นามสกุลของข้าราชการบริพารที่มีนามสกุลคนหนึ่งคือ **ขุนสงขลานครินทร์ (หลี่ ตะละภักฎ)** เจ้ากรมของสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมขุนสงขลานครินทร์ จึงมีพระนามในหนังสือเดินทางว่า นางสาวสังวาลย์ ตะละภักฎ ต่อมา คุณถมยา พระอนุชา เมื่อเจริญวัยแล้ว ได้ไปขอจดทะเบียนที่อำเภอไช้นามสกุล “**ชูกระมล**” ถึงแม้ว่าสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีไม่เคยใช้นามสกุลชูกระมล ก็อยากจะถือว่าทรงเกิดมาในสกุลนี้

สิ่งที่ยกมาก็คือเป็นเพียงประวัติโดยย่อของพระองค์ แต่สิ่งที่เกริ่นไว้ในช่วงแรกคือความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายในช่วงวัยเยาว์ ที่ปัจจุบันได้กลายเป็น “**อุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี**” ตั้งอยู่ละแวกวัดดอนงคาราม เขตคลองสาน สร้างขึ้นตามกระแสพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ที่จะให้อนุรักษ์อาคารเก่าซึ่งมีลักษณะและที่ตั้งใกล้เคียง “**บ้าน**” ที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเคยประทับ จึงมีพระราชประสงค์ที่จะให้อนุรักษ์ไว้เป็นพิพิธภัณฑ์เทิดพระเกียรติ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และพัฒนาพื้นที่เป็นสวนสาธารณะระดับชุมชน ซึ่งนายแดง นานา และนายเล็ก นานา ผู้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ก็ได้พร้อมใจน้อมเกล้าฯถวาย ที่ดินจำนวน 4 ไร่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิชัยพัฒนาเป็นเจ้าของที่ดิน ขณะที่สำรวจได้ทำการสำรวจบริเวณดังกล่าว พบว่าตอนกลางของพื้นที่เป็นที่ตั้งบ้านของเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษาธิบดี (แพ บุนนาค) อธิบดีกรมพระคลังสินค้า ในรัชกาลที่ 5 เป็นอาคารตึกแถวบนไม้ขนาดใหญ่ 2 ชั้น จำนวน 2 หลังตั้งขนานกัน ลักษณะสถาปัตยกรรมสมัยรัชกาลที่ 5 ล้อมรอบตึกแถวบริเวณเรือนบริวารชั้นเดียวทางด้านขวาและด้านหลังของตึกใหญ่ ส่วนด้านซ้ายเป็นตึก 2 ชั้น ลักษณะที่ล้อมรอบนี้ประยุกต์จากสถาปัตยกรรมแบบจีน อาจเก่าแก่ถึงสมัยรัชกาลที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงสมเด็จพระยาบรมมหาพิชัยญาติ (ทัต บุนนาค) บิดาเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์ (แพ) เป็นผู้ปกครองชุมชนย่านนี้

ปัจจุบันภายในอุทยานจะมีสถานที่ให้ชม อาทิ “**อาคารพิพิธภัณฑ์หลังที่ 1**” จัดแสดงเกี่ยวกับพระราชประวัติของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ประมวลเหตุการณ์ในการพระราชพิธีพระบรมศพ พระตำหนัก วัง ตลอดจนที่ประทับครั้งทรงพระเยาว์ และประวัติชุมชนย่านวัดดอนงคาราม ชุมชนประวัติศาสตร์ที่ผู้คนหลายเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งไทย จีน อิสลาม และลาวอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

“อาคารพิพิธภัณฑ์หลังที่ 2” จัดแสดงเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจพระราชจริยวัตรและงานฝีมือหัตถ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี “**บ้านจำลอง**” ภายในสวนส่วนใน โปรดเกล้าฯ ให้จำลอง “**บ้านเดิม**” ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ครั้งเคยประทับที่ชุมชนแห่งนี้ ตกแต่งภายในตามหนังสือ “**แม่เล่าให้ฟัง**” พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

“**ศูนย์ศิลปศรีพิพัฒน์ (แพ บุนนาค)**” เป็นอาคารโบราณที่ปรับปรุงขึ้นมาใหม่จากอาคารซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น และได้ตั้งชื่ออาคารตามชื่อของท่านเจ้าของเดิมคือ เจ้าพระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษาธิบดี (แพ บุนนาค) อธิบดีกรมพระคลังสินค้าในสมัยรัชกาลที่ 5 “**แผ่นหินแกะสลัก**” ขนาดใหญ่แสดงพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ภาพสลักแผ่นหินทรายทางด้านใต้แสดงพระราชกรณียกิจสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในท้องถิ่นทุรกันดาร และด้านเหนือแสดงกระบวนแห่ไหว้สาแม่ฟ้าหลวงของชาวล้านนา

“**บ่อน้ำโบราณ**” เป็นบ่อน้ำที่มีมาพร้อมกับบ้านเจ้าพระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษาธิบดี (แพ บุนนาค) เป็นบ่อน้ำสำหรับใช้อุปโภคโดยการโพงน้ำคือ ใช้ถังน้ำจ้วงน้ำและดูดขึ้นโดยสาวเชือกที่ผูกติดกับถังน้ำ “**ศาลาแปดเหลี่ยม**” สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองในวโรกาสครบ 8 รอบ วันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี แต่ได้ด่วนสวรรคตก่อนสร้างเสร็จ

ภายในอุทยานยังคงสภาพความร่มรื่นไว้อย่างดีเยี่ยม จึงเป็นสถานที่ประวัติศาสตร์อีกแห่งหนึ่งที่ได้รับความรู้ การรำลึกถึงสมเด็จพระยา กลับไปด้วยความปิติและสบายใจเมื่อได้มาเยือน...